

Politisk program
for
Ungdom og Fritid

– Landsforeningen for fritidsklubber og ungdomshus
2019 – 2021

Hovedsatsninger

Våre hovedsatsninger baserer seg på at de er mulige å gjennomføre i perioden på to år. Satsningsområdene kan ses på som enkeltseiere for fritidsklubbfeltet, og som ledd i behovet for en lovmessig forankring av fritidsklubber og ungdomshus. I perioden ønsker vi i å satse på følgende politiske saker:

- **Etableringsstøtten:** Det må gjeninnføres en insentivordning for kommunene, som oppfordrer til å etablere åpne møteplasser for ungdom. Dette vil bidra til å utjevne den kommunale skjevheten som er i tilbudet i dag, og som potensielt kan forsterkes av kommunereformen. Barnekonvensjonens artikkel 31 slår fast at alle barn og unge har rett til en meningsfull fritid. Det kan ikke være tilfeldig hvem som har en fritidsklubb og ikke.
- **Fritid som en kommunal kostnad:** Kostnadsnøkkelen for kommunene tar ikke innover seg at barn og unges fritid også koster penger. Ungdom og Fritid ønsker derfor at det øremerkes statlige midler til kommunens barne- og ungdomsarbeid i fritidssektoren. Dette bidrar til å styrke de allerede etablerte fritidsklubbene og ungdomshusene i landet, og motvirker ustabile driftsbudsjett. Det vil også kunne forhindre potensielle nedleggelse ved kommunesammenslåing.
- **Kvalitetskriterier:** Ungdom har krav på kvalitet i fritidstilbudet sitt. Ungdom og Fritid og Fagforbundet har laget kvalitetskriterier for fritidsklubber og ungdomshus, og det er nå på tide at disse innføres som en kommunal standard. En slik innføring vil bidra til å utjevne de kommunale ulikhetene i kvaliteten som man ser i dag.
- **Erstatningslokaler:** Det er behov for en presisering i Plan- og bygningsloven. Dersom fritidsklubblokalet blir rammet gjennom politiske vedtak, skal det etableres et likeverdig eller bedre alternativ til lokale slik at man kan fortsette driften på tilsvarende måte.

Ungdom og Fritid mener

Dette arbeidsprogrammet er strukturert som et oppslagsverk og viser hva organisasjonen mener om ulike temaer. Alle temaer og saksområder som berører eller opptar Ungdom og Fritid skal være dekket. Nye temaer kan bli aktuelle i løpet av perioden. Nye uttalelser vedtas da av sentralstyret.

Arbeidsliv: Det er viktig at flest mulig kommer inn i arbeidslivet. Fritidsklubben gir ungdom viktig arbeidserfaring og arbeidslæring. Den kunnskapen og den uformelle kompetansen man får ved å delta i fritidsaktiviteter er kvalifiserende, og en anerkjennelse av denne kompetansen kan bidra til at flere kommer inn i arbeidslivet.

Barnefattigdom: Flere barn og unge vokser opp i vedvarende lavinntekt. Det at foreldre har lav inntekt, skal ikke berøve barn og unge muligheten til å delta i kunst og kulturliv, lek, hvile og fritid. Dette er en rett de har etter Barnekonvensjonen. Fritidserklæringen sier at alle barn og unge skal få delta i fritidsaktiviteter med andre. Fritidsklubber, ungdomshus og andre åpne møteplasser for ungdom treffer gruppen av barn og unge som lever i lavinntektsfamilier. Derfor må det satses på denne nasjonale strukturen.

Barne- og ungdomsarbeiderfaget: Barne- og ungdomsarbeiderfaget på videregående skole bør i større grad fokusere på ungdomsarbeid. Ungdomsarbeid er et eget fag, og kompetansen elevene tilegner seg må oppdateres i takt med endringer i ungdomskulturen og i samfunnet.

Barnekonvensjonen: Barnekonvensjonen er det viktigste dokumentet for en lovmessig forankring av fritidsklubber og ungdomshus. Barn og ungdom må bevisstgjøres sine rettigheter i samfunnet, og myndiggjøres til å bli aktive medborgere. Dette er fritidsklubbens samfunnsansvar. Ungdommens interesser må sikres gjennom å gi dem reell innflytelse. Og klubbene må bistå ungdommene slik at de får sin stemme hørt.

Barnekonvensjonens tilleggsprotokoll: I 2011 vedtok FN en tilleggsprotokoll til barnekonvensjonen som oppretter en klagemekanisme for barnekonvensjonen. Norge har så langt ikke sluttet seg til denne. Ungdom og Fritid mener at staten må slutte seg til denne tilleggsprotokollen.

Barneombudet: Barneombudets arbeid med ungdom bør styrkes. Vi ønsker at Barneombudet i perioden skal fokusere på det forebyggende ungdomsarbeidet som gjøres i fritidsklubber, samt barnekonvensjonens artikkel 12 og artikkel 31. Vi vil også at ombudsposten skal hete Barne- og ungdomsombud.

Digitalisering: Barn og unge viser tendenser til å flytte fritiden sin over på digitale plattformer. Vi mener at det offentlige har et ansvar for å øke kompetansen om bruk av internett og sosiale medier blant unge, og at kommunene styrker sin kompetanse på digitalt ungdomsarbeid.

Diskriminering: Vi har ingen toleranse for diskriminering. Vi mener at fritidsklubber virker forebyggende mot diskriminering, ved å fremme demokrati, menneskerettigheter, likestilling og mangfold. Det offentlige har et ansvar for å tilby åpne møteplasser og fritidsaktiviteter som alle kan være med på uavhengig av bakgrunn.

Egenorganisert aktivitet: Den egenorganiserte aktiviteten skjer på ungdommenes eget initiativ og premisser. Fritidsklubbene og ungdomshusene har en stor andel ungdom som driver med ulike

former for egenorganisert aktivitet. Vi mener det må tilrettelegges slik at ungdom som søker seg til det egenorganiserte har anledning og arenaer tilrettelagt for dette.

Egenorganisert idrett og fysisk aktivitet: Ungdom som driver med egenorganisert idrett og fysisk aktivitet bør ha samme tilgang til ressurser og finansiell støtte som den organiserte idretten. Fritidsklubbene og ungdomsarbeiderne kan være veiledere for ungdom som ønsker å drive med slik aktivitet. Derfor vil Ungdom og Fritid fortsette arbeidet med Tverga og øke støtteordningen «innovative aktivitetsarenaer».

Ensomhet: Sosialt samvær blant ungdom har de siste 20 årene gått ned med 26%, samtidig er det stadig flere ungdommer som etterspør sosiale møteplasser. Fritidsklubbene bidrar til å bygge sosial kompetanse, tilhørighet og nettverk blant barn og unge, og har derfor en motvirkende kraft mot ensomhet.

Europarådets anbefaling: I mai 2017 kom Europarådet med sin anbefaling på ungdomsarbeid. Det anbefales at ungdomsarbeidet får en lovmessig forankring, at det utvikles et rammeverk for utdanning av ungdomsarbeidere, metoder for evaluering og politisk og økonomisk støtte. Ungdom og Fritid mener at anbefalingen må anerkjennes og implementeres av norske myndigheter. Det innebærer at den oversettes til norsk og at man utvikler en plan for å gjennomføre anbefalingens tiltakspunkter.

Folkehelse: Ved å delta i fritidsaktiviteter sammen med andre opplever man mestring, mening og tilhørighet i ungdomstida. Dette er viktig for god folkehelse. Ungdomsarbeid er folkehelsearbeid. Ungdom og Fritid mener at en kompetanseheving blant ungdomsarbeidere vil bidra til å styrke folkehelsearbeidet i kommunen.

Fritidserklæringen: Ungdom og Fritid har skrevet under på Fritidserklæringen. Den forplikter oss til å jobbe for at alle barn og unge skal få delta i minst en fritidsaktivitet sammen med andre. Fritidsklubbene treffer barn og unge som opplever barrierer for deltakelse i fritidsaktiviteter. Ungdom med svake sosiale relasjoner, ungdom fra lavinntektsfamilier og ungdom med minoritetsbakgrunn bruker fritidsklubbene. En styrking av kommunale fritidsklubber og ungdomshus som en nasjonal struktur, er et godt virkemiddel for å realisere målet med fritidserklæringen.

Frivillighet: Barne- og ungdomsfrivilligheten i fritidsklubber og ungdomshus er demokratibyggende i lokalmiljøet, og den må løftes og styrkes frem som en sentral del av den nasjonale unge frivilligheten. Det foregår mye godt frivillig arbeid i kommunale fritidsklubber og ungdomshus. Dette er et positivt supplement til drift, men kan aldri erstatte faste ansatte. Kvaliteten i det profesjonelle ungdomsarbeidet ivaretas ved at dette er offentlig ansatte i kommunene.

Inkluderings: Fritidsklubber og ungdomshus må være åpne og inkluderende. Sosialt og kulturelt mangfold er nøkkelen til å skape fritidsmiljøer for alle. Ved å være gratis og lavterskel eliminerer man økonomi som barriere for deltakelse. Media og det offentlige har også et ansvar for å fremme et inkluderende samfunn og må bidra til å skape et nyansert bilde av ulike samfunnsgrupper, snarere enn å bidra til økt marginalisering.

Kjønn og seksualitet: Det er behov for et mangfoldig kjønnsbegrep i Norge, slik at alle opplever et inkluderende samfunn. Fritidsklubber skal være åpne og inkluderende uavhengig av kjønn og

seksuell orientering. Ungdomsarbeidere skal møte ungdom med nysgjerrighet og refleksjon og på den måten være gode på normkritisk tenkning.

Kommunereform: Sammenslåing av kommuner må ikke føre til en reduksjon i antall kommunale fritidsklubber og ungdomshus. Barn og ungdom skal ha tilgang til relevante og åpne møteplasser der de faktisk er og bosted skal ikke avgjøre tilgangen til slike arenaer.

Kompetanse: Det er på tide med et kompetanseløft for ungdomsarbeidere. For å styrke hele oppvekstsektoren må ikke ungdomsarbeideren glemmes når man innfører kompetansehevingstiltak. Ungdom og Fritid mener at staten må gå inn for et utdanningsløp i ungdoms- og fritidspedagogikk.

Kroppspress: Den sterke fokuseringen på usunne kroppsidealer som gjør seg gjeldende overfor stadig yngre aldersgrupper, gir grunn til bekymring. Både offentlige myndigheter, næringsliv, skole, idrett, fritidsklubber, foresatte og påvirkere har et ansvar når det gjelder å dempe kroppspress blant unge. Lovverket må styrkes og næringslivet må bli mer bevisst sitt etiske ansvar overfor barn og unge.

Lovfesting: Fritidsklubber og ungdomshus er en av få kommunale tjenester som ikke er lovpålagt. Dette gjør ofte fritidsklubbene til salderingsposter på kommunebudsjettene. Ungdom og Fritid mener at man må lovfeste fritidsklubber på lik linje med kulturskoler og folkebibliotek. En lovfesting må definere retten til et fritidstilbud, si noe om kvalitet-, kompetanse- og ressursbehovet. I tillegg bør den fastslå ungdoms rett til deltakelse og medvirkning.

Mangfold: Ungdomsbefolkningen er mangfoldig og det må gjenspeiles i fritidsklubbenes satsningsområder. Det er et mål at alle skal føle seg velkommen og ivaretatt på fritidsklubbene. Det er også viktig med en bred rekruttering av ansatte, slik at ungdomsarbeiderne representerer befolkningen på en god måte.

Medvirkning: Ungdomsmedvirkning er en av bærebjelkene i alle ledd av organisasjonen. Barn og unge har rett til deltakelse og medvirkning til egen fritid gjennom barnekonvensjonen. Dette krever at barn og unge gis den kompetansen og tilretteleggingen de trenger for å kunne medvirke. Medvirkning er fritidsklubbenes metodiske tilnærming.

Mobbing: Fritidsklubbene skal være mobbefrie soner. Ungdomsarbeidere skal aktivt jobbe med utfordringer knyttet til mobbing, også på nett. Dette gjøres best i tverrfaglig dialog med resten av oppvekstfeltet. Ungdom og Fritid bør ha en naturlig plass i nasjonale samarbeidsgrupper som for eksempel Partnerskap mot mobbing, og fritidsklubbene må inngå i tverrfaglige nettverk.

Psykisk helse: En god psykisk helse er viktig for barn og unges utvikling og livskvalitet. Fritidsklubbene bygger mestring, mening og tilhørighet. De er også universalforebyggende tilbud til barn og unge med fokus på medvirkning. Dette bidrar til å bygge en god psykisk helse i ungdomsbefolkningen. Ungdomsarbeideren skal være en trygg voksenperson som tar den psykiske helsen til ungdommene på alvor og bidrar til opplysning og senker terskelen for å oppsøke hjelp.

Rasisme: Vi har ingen toleranse for rasisme. Ved å være inkluderende møteplasser som er åpne for alle og som aktivt jobber med å fremme toleranse, nestekjærlighet og mangfold bidrar klubbene til å rive ned fordommer og rasisme. Fritidsklubbene og ungdomsarbeiderne utfordrer rasistiske holdninger og bruker dialog som verktøy for sitt holdningsskapende arbeid.

Regionreform: Hvilket tilbud du har tilgang til skal ikke være avhengig av hvor du bor i regionen. For å øke kompetansen blant ungdomsarbeidere og sikre lik tilgang til fritidstilbud i hele regionen, mener vi at det også er regionenes ansvar å prioritere kurs og kompetanseheving for ungdomsarbeidere. En ny ansvarsdeling mellom stat og region må sikre reelle medvirkningsmuligheter for ungdom.

Rus: Ungdom har rett på rusfrie kulturarenaer og fritidsklubbene jobber aktivt med rusforebygging. Fritidsklubbene må også samarbeide med politi, SLT og andre i det rusforebyggende arbeidet. Ungdom må selv få delta i dette arbeidet i lokalmiljøet og slik være med på å fremme en rusfri ungdomskultur.

Skole og utdanning: Et tett samarbeid mellom skole og fritid gir god effekt. Barn og unge inntar ulike roller på disse arenaene og ved å være et samarbeidende oppvekstteam vil man kunne møte alle på en god måte. Ved å la ungdommer utfolde sin lærelyst på uformelle og selvstyrte arenaer kan de oppleve styrket mestringstro og lærelyst på skolen. Dette vil få ned tallet på elever som dropper ut av skolegangen.

Stemmerett: Aldersgrensen for allmenn stemmerett bør senkes til 16 år i Norge. Ungdom er storforbrukere av offentlige tjenester, og bør få muligheten til å påvirke hvem som skal bestemme over disse.

Tilgang: Barn og ungdom skal ha tilgang til relevante og åpne møteplasser der ungdommene faktisk er. Barrierer som bosted, transport, funksjonsnedsettelse og økonomi skal ikke avgjøre tilgangen til åpne møteplasser for ungdom.

Tverrfaglighet: Ungdomsarbeideren er en viktig ressurs i kommunens tverrfaglige samarbeid og må være en naturlig del av de tverrfaglige nettverkene. Det er en utfordring når fritidsklubbene blir offer for statlig silotenkning. Dette gjenspeiles i at fritidsklubbene er plassert under ulike virksomhetsområder i kommunene, noe som kan svekke det faglige - og politiske ansvaret for feltet.

Uformell og ikke-formell læring: Ungdom som er tilknyttet fritidsklubber og ungdomshus tilegner seg ofte stor uformell kompetanse innen blant annet organisasjonsarbeid, ledelse, kunst, teknikk med mer. Det bør utvikles et eget system for validering av ikke-formell læring som må sees i sammenheng med formell læring.

Profesjonelt ungdomsarbeid: Kvalitet og forutsigbarhet i fritidsklubber og ungdomshus er et offentlig ansvar. Lokale føringer må sikre at de ansattes profesjonalitet og yrkesutøvelse ivaretas, og at det kreves politiattest av alle som skal jobbe med barn og unge.

Ungdomskriminalitet: Fritidsklubber virker kriminalitetsforebyggende ved å gi rom for medvirkning og inkludering av unge med svært ulik bakgrunn. Dette er arenaer som bidrar til å redusere sosial ulikhet, og de gir tilgang på møteplasser som får unge vekk fra negative miljøer.

Ungdomskultur: Ungdomskulturen er mangfoldig og nyskapende, og det må gis rom for en bredde i ungdommens kulturtilbud og kulturaktiviteter. Ungdom må få lov til å utvikle sin egen kultur i det offentlige rom på egne premisser. Fritidsklubbene er møteplasser som legger til rette for at ungdom selv får utvikle sitt eget innhold innenfor trygge rammer. Ungdom har også rett til kvalitet i kulturtilbudet sitt, både som utøver, arrangør og tilskuer. Alle ungdommer skal ha lik tilgang til kulturell læring og utfoldelse uavhengig av bakgrunn.

Ungdomstiden: Ungdom er en viktig ressurs for samfunnet. Ungdomstidens egenverdi må anerkjennes på lik linje med barndommen og voksentida. Dette må gjenspeiles i måten man organiserer offentlig sektor lokalt, regionalt og nasjonalt.

Utenforskap: Når ikke alle har lik tilgang til å delta i fritidsaktiviteter oppstår det sosial ulikhet og et skille mellom de som blir rike og de som blir fattige på opplevelser. Gratis tilbud som er åpne for alle, og som gir barn og unge gode opplevelser, mestringsfølelse og erfaringer bidrar til følelsen av fellesskap. Fritidsklubbene er slike tilbud og ved å aktivt jobbe med holdningsskapende arbeid bidrar de til forebygging av ensomhet, marginalisering, ekstremisme og radikalisering.

Ungdomsdemokrati: Fritidsklubbene er arenaer som gir barn og unge sosial kompetanse og demokratisk forståelse. Kommunen må tilrettelegge for at ungdomsmedvirkning lokalt settes i et demokratisk rammeverk som sikrer at alle får mulighet til å si sine meninger og bli hørt. Ved å delta i fritidsklubb får flere barn og unge tilgang til demokratiet. Fritidsklubbene bidrar på den måten til å bygge gode samfunnsborgere.